

Inhoud

WOORD VOORAF	9
HOOFDSTUK 1 De steppe en het tweestromenland	15
1. Centraal-Azië als natuurlijke regio	17
2. De geografische deelgebieden van Centraal-Azië	19
2.1. De Euraziatische steppe	19
2.1.1. Een gordel van grasland	19
2.1.2. De bakermat van de Centraal-Aziatische basisculturen	20
2.1.3. Wisselwerking tussen nomaden en sedentairen	21
2.2. Zjetisu, overgangsgebied tussen steppe en oasen	22
2.3. Centraal-Azië's hartland: het tweestromenland van Transoxianië	22
2.4. Chorasán, kruispunt ondanks zichzelf	24
2.5. De Centraal-Aziatische oostrand: Serindië en Dzjoengarije	25
3. De demografie van Centraal-Azië in historisch perspectief	26
4. Het sociaal-economische effect van de geografie	28
4.1. Irrigatie als levenslijn	28
4.2. De band met de buitenwereld	29
4.3. Lokale identiteiten en gepersonaliseerd leiderschap	32
HOOFDSTUK 2 Gods grensgebied. Centraal-Azië en de islamitische kalifaten	37
1. Centraal-Azië aan de vooravond van de islam	40
1.1. De stagnering van Sassanidisch Perzië	40
1.2. Het Sogdische lappendeken	43
1.3. De steppe en de oostrand	44
1.4. De ruimte van de islamitische expansie	44
2. De bestemming van een expansie	45
2.1. Wat voorafging in Mekka	46
2.2. Het einde, en het begin, in het oosten	47
2.3. De Omajjaden, de Fitna's en Chorasán	48
2.4. Aan de andere kant van de stroom	51
3. Centraal-Azië en de Abbasidische omwenteling	54
3.1. De nieuwe achterban en Abū Muslīm	55

3.2. De slag van Talas	56
3.3. De integratie van Centraal-Azië in de kalifale ordening	57
3.3.1. De ‘iranisering’ van het kalifaat	57
3.3.2. Mā Warā’an-Nahr als geestelijke en fysieke frontlinie	59
3.3.3. Een nieuwe economische en ideologische ruimte	60
4. De islamisering van de Centraal-Aziatische samenleving	61
4.1. Te vuur en te zwaard?	61
4.2. De terugslag van de periferie	62
4.3. De ontwikkeling van een basis voor de islam	63
4.4. De Centraal-Aziatische ‘overname’ van de islamitische zaak	64
4.4.1. De opkomst van de gouverneursdynastieën	64
4.4.2. Het emiraat van de Samaniden: een Iraans-Tadzjiekse centrum van de islam	65
4.4.3. Soldaatmonniken en soefi’s: de islamisering van de steppe	68
4.4.4. De vorming van een Turks-islamitische entiteit	70
HOOFDSTUK 3 Dagen van gramschap. De Mongoolse heerschappij	73
1. Het ‘Otrarincident’	75
2. Beschavingsoorlog in Eurazië?	77
2.1. Het begin aan de verre rand van de wereld	78
2.2. De steppe als wereldbeeld	81
3. Het brandmerk van de horden	82
3.1. De anatomie van een bliksemoorlog	82
3.2. De opkomst van de Mongoolse erflanden	83
3.3. De maatschappelijke gevolgen van de Mongoolse invallen	85
3.3.1. ‘Niets meer dan schapen’: de menselijke tol	85
3.3.2. Een (tijdelijke) ontstedelijking	86
4. Het herstel en de nieuwe ordening van Eurazië	87
4.1. De vorming van een economische sfeer	87
4.2. De stille zege: de islamisering van de Mongolen	89
5. De Mongoolse erfenis van en in Centraal-Azië	92
5.1. In de geest van Dzjengis Khan: het Grootemiraat van Timur	93
5.2. De vorming van volkeren: de Sjeibanidische Oezbeken en de Kazachen	95
5.3. Een hertekende kaart... tot de volgende mijlpaal	99
HOOFDSTUK 4 De ‘andere oriënt’. Centraal-Azië en imperiaal Rusland	101
1. Kozakken en schurkenstaten	103
1.1. Een half-Europese entiteit	103
1.2. Naar een Kaspisch ‘Mare nostrum’	105

1.3. Pioniers en voorposten	108
2. Centraal-Azië en de grote Witte Khan	113
2.1. Geen weg terug uit Chiva	113
2.2. De Tweede Fortenlinie en de omcirkeling van de steppe	114
2.3. (On)rechtstreekse heerschappij	118
2.3.1. Welke imperiale missie?	119
2.3.2. Van steppeprovincies...	120
2.3.3. ... tot protectoraten	122
2.4. 'Politionele actie' in de Ilivallei	126
3. Het Turkestan van generaal von Kaufman	127
3.1. Een 'koloniaal' hoofdstuk?	127
3.2. De stempel van een visionair	129
3.2.1. Centraal-Azië op de mentale kaart	129
3.2.2. De opkomst van de katoeneconomie	130
3.2.3. De 'Ijzeren Karavanen'	133
4. De mutatie van (een) samenleving(en)	136
4.1. Nieuwe grenzen, nieuwe identiteiten?	136
4.2. De vloek van het witte goud	138
4.3. De dynamiek van een gespleten samenleving	142
4.3.1. Het islambeleid als basis	142
4.3.2. De steden als sociaal contrast	143
4.3.3. De slag om de geesten	144
4.3.4. De grote Groot-Russische trek	148
HOOFDSTUK 5 Keerpunt, of 'gemuteerd kolonialisme'?	
Centraal-Azië in de Sovjet-Unie	155
1. Een verre maar voelbare revolutie	157
2. Een gemiste emancipatiekans?	159
2.1. De Dzjadids en de Turkse autonomieën	160
2.2. De heilige oorlog van de Basmaçi	164
3. Op naar de 'nieuwe mens': nationale afbakening en Sovjetisering	169
3.1. Rode vlag over de steppe en Mâ Warâ'an-Nahr	169
3.2. De <i>découpage</i> van Centraal-Azië	172
3.3. De mate van de maatschappelijke maakbaarheid	176
3.3.1. Taalpolitiek en ideologie	177
3.3.2. Richting Moskou, niet Mekka	178
3.3.3. Een koloniale socialistische economie?	182
4. Intussen, in dat andere Centraal-Azië...	188
4.1. Machtswissel in Ürümqi	188
4.2. De strijd om oostelijk Turkestan	190
4.3. Een Oeigoerse Sovjetrepubliek?	194

INHOUD

NAWOORD	199
GERAADPLEEGDE LITERATUUR	205
LIJST VAN KAARTEN	209
LIJST VAN GRAFIEKEN EN TABELLEN	211
TIJDLIJN	213
INDEX	231